Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS Nr. 8 (137) 2016. g. augusts

ŠAJĀ NUMURĀ:

Jaunākajā žurnāla "Latvijas Lopkopis" numurā . . 2

Iesaka atsaukt no tirgus veterinārās zāles Velactis . 2

Zinātnieki bruģē ceļu tradicionālajiem kūpinājumiem 3

Jauni skiču projekti lauksaimniecības būvēm 3

Bruto seguma aprēķini par 2015. gadu 4

Grozījumi noteikumos par iedzīvotāju ienākuma nodokli 5

Sējas laiks – svarīgākais veiksmīgai rapša audzēšanai 6

Plānots vienkāršot traktortehnikas pārbūvi 7

Polijas zemnieki prot saimniekot 8

Zālēdāju projekta saimniecības 10

Kādēļ nepieciešama meža inventarizācija 11

EK piešķir 500 miljonus tirgus grūtību pārvarēšanai 12

Pērn ES pasaulē lielākā eksportētāja 13

EK uzsāk gaļas tirgus novērošanu 13

Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2016. gada septembrī 14

"Saliņās" tiek audzēti pat eksotiski dārzeņi 15

DĀRZEŅU AUDZĒŠANA "SALIŅĀS" – 15./16. LPP.

Foto: Raimonda Ribikauska

AKTUALITĀTES

LATVIJAS PIENA RAŽOTĀJIEM PIEŠĶIR 9,76 MILJONUS

ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomē Briselē Eiropas Komisija (EK) 18. jūlijā nāca klajā ar priekšlikumu turpmākam atbalsta pasākumu kopumam, tā ietvaros paredzot 500 miljonus eiro ES piena ražotāju finansiālam atbalstam.

Divas trešdaļas no šīs summas jeb 350 miljonus eiro EK priekšlikums paredz sadalīt starp dalībvalstīm kā tiešu finansiālu atbalstu, Latvijai piešķirot 9,76 miljonus eiro. Šis atbalsts būs mērķēts uz saimniecībām, kuru finansiālā situācija ir jo īpaši apdraudēta ilgstoši nelabvēlīgajos tirgus un zemo cenu apstākļos.

"Esmu gandarīts, ka Eiropas Komisija ieklausījās Latvijas argumentos, ka mūsu piena ražotāji ir nonākuši patiesi kritiskā situācijā, un piešķīrusi Latvijas ražotājiem 9,76 miljonus eiro, kas ir par 15 procentiem vairāk nekā iepriekšējā reizē," uzsver zemkopības ministrs Jānis Dūklavs. Jau ziņots, ka ES divas reizes ir piešķīrusi ārkārtas atbalstu 7,7 un 8,5 miljonus eiro, no kā Latvijas piena ražotāji saņēmuši kopā 14,9 miljonus eiro un cūkaudzētāji – 1,3 miljonus eiro.

▶2. lpp.

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

Lauku tīkls

Lauku Lapa
Nr. 8 (137) 2016. g. augusts
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AKTUALITĀTES

JAUNĀKAJĀ ŽURNĀLĀ "LATVIJAS LOPKOPIS" NUMURĀ

Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā rakstā "Palīdzība piena nozarei: risinājumi un iespējas" lasiet pārskatu par Zemkopības ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu par situāciju piena nozarē, kas nesen izskatīts valdībā.

Žurnālā, kā ierasts, vairāki pieredzes stāsti no lopkopības saimniecībām Latvijā. Saimniekošanas un laba piena ganāmpulka izkopšanas pieredzē dalās Allažmuižas z/s "Upītes" saimnieki Arnis un Agita Judzes. Savukārt par ekstensīvās Galoveju šķirnes gaļas liellopu audzēšanu stāsta Inešu pagastā saimniekojošie SIA "Baltic Galloway" īpašnieki Guna Kaņepe un Nikolajs Žiļcovs. Žurnālā arī stāsts, kā Dorperas un Sufolkas aitas audzē Ģikšu pagasta "Jaunciema jēros" un kādus rezultātus vēlas panākt tā īpašnieki Brigita un Joahims Šultheisi.

Saimniekiem noderīgs būs žurnāla nozaru redaktores un LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas Silvijas Dreijeres skaidrojums par to, kas ietekmē sasalšanas punktu pienam, kā arī ieteikumi, kā barot govis nevis mēslu krātuves. Tāpat arī piena lopkopjiem noderēs informācija, kā panākt labākus apaugļošanas rādītājus slaucamajām govīm, izmantojot pēc dzimuma šķiroto spermu. Savukārt par Beļģu zilās šķirnes liellopu izmantošanas iespējām raksta liellopu audzēšanas speciāliste Inga Muižniece.

Pieredzējusī zirgaudzēšanas lietu pārzinātāja Dace Millere šoreiz piedāvā stāstu no Baldones "Nolliņām", kur pie Latvijas sporta tipa ponija šķirnes izveides strādā Aiga Ozoliņa.

Žurnālā, kā vienmēr, nozares ziņas no ārvalstīm, aktualitātes Latvijā, padomi saimnieku veselībai, anekdotes un recepte.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" var abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, kā arī iegādāties Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

▶ 1. lpp.

Savukārt brīvprātīgai piena ražošanas samazināšanai EK piešķīrusi 150 miljonus eiro visām ES dalībvalstīm. Šis atbalsts netiks sadalīts starp dalībvalstīm, un visi ES piena ražotāji uz vienādiem nosacījumiem šo atbalstu varēs izmantot, ja lems ražošanu samazināt.

Diskusijas par abu atbalsta pasākumu detalizētiem nosacījumiem un praktisko īstenošanu notiek EK ekspertu darba grupās. Plānots, ka ES attiecīgie tiesību akti būs spēkā ne agrāk kā šī gada septembra vidū.

Padomes sēdē EK arī paziņoja par lēmumu līdz 2017. gada 29. februārim turpināt valsts intervences un privātās uzglabāšanas atbalsta shēmu pieejamību vājpienam un sviestam, kas ir svarīgi atbalsta pasākumi piena pārstrādes uzņēmumiem.

Turklāt padomes sēdē EK arī paziņoja par lēmumu paaugstināt tiešmaksājumu avansa maksājumu līdz 75 procentiem, kā arī turpināt ārkārtas atbalstu augļu un dārzeņu nozarē, vienlaikus pārskatot arī dalībvalstīm piešķirto atbalsttiesīgo produktu daudzumu.

ZM informācija

IESAKA ATSAUKT NO TIRGUS VETERINĀRĀS ZĀLES VELACTIS

Pārtikas un veterinārais dienests saņēmis informāciju no Eiropas Zāļu aģentūras par to, ka ir novērotas nopietnas blakusparādības pēc veterināro zāļu *Velactis* lietošanas un aicinājumu atsaukt šīs zāles no izplatīšanas tirdzniecībā.

Vairumā gadījumu ziņots par grūsnu govju piespiedu gulēšanu un citām piena triekai raksturīgām klīniskajām pazīmēm, kas novērotas 8 līdz 24 stundas pēc zāļu ievadīšanas. Atsevišķos gadījumos grūsnās govis pēc zāļu lietošanas ir nobeigušās.

Pamatojoties uz saņemtajiem blakusparādību ziņojumiem, Eiropas Komisija ierosināja arbitrāžas procedūru, kuru izskatīja Eiropas Zāļu aģentūras Veterināro zāļu komiteja. Tā ieteikusi EK apturēt veterināro zāļu *Velactis* reģistrāciju uz laiku, līdz tiks izpētīta saistība starp veterināro zāļu lietošanu un novērotajām blakusparādībām. Savukārt veterināro zāļu reģistrācijas apliecības īpašnieks CEV*A Sante Animale* ir apņēmies atsaukt zāles no visiem izplatīšanas līmeņiem (vairumtirdzniecības, mazumtirdzniecības, veterinārmedicīnas prakses iestādēm un personām, kas nenodarbojas ar veterinārmedicīnisko praksi, bet ir tiesīgas iegādāties veterinārās zāles lieltirgotavā savas darbības nodrošināšanai).

Veterinārās zāles *Velactis* reģistrētas centrālajā reģistrācijas procedūrā 2015. gada decembrī un pirmo reizi Eiropas Savienībā zāles tirgū laistas 2016. gada martā. Minētās veterinārās zāles ir ievestas, izplatītas un lietotas arī Latvijā.

Velactis 1,12 mg/ml šķīdums injekcijām liellopiem satur aktīvo vielu kabergolīnu un tās lieto kā palīglīdzekli govju cietlaišanas periodā. Šīs veterinārās zāles samazina piena izdalīšanos, dzīvnieka diskomfortu un tesmeņa infekciju risku.

Pamatojoties uz saņemto informāciju, PVD aicina veterinārārstus, kuri savās praksēs lietojuši *Velactis* un novērojuši izmaiņas grūsno govju veselības stāvoklī, ziņot dienestam par novērotajām blakusparādībām un neizlietotās zāles atgriezt piegādātājam.

Blakusparādību ziņojuma forma pieejama Pārtikas un veterinārā dienesta mājaslapā.

Anna Joffe,
PVD sabiedrisko attiecību speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTES

ZINĀTNIEKI BRUĢĒ CEĻU TRADICIONĀLAJIEM KŪPINĀJUMIEM

Latvija 2014. gadā ilgās sarunās ar Eiropas Komisiju panāca, ka atļautā benzo(a) pirēna normai kūpinātos produktos nepiemēro tūlītēju samazinājumu, bet piešķir atkāpes periodu līdz 2017. gada 1. septembrim.

Tātad no nākamā gada 1. septembra, ja Latvija nepamatos nepieciešamību turpmākai atkāpei, kūpinātās zivīs un kūpinātu zivju produktos, kā arī kūpinātā gaļā un kūpinātas gaļas produktos benzo(a)pirēna daudzums nedrīkstēs pārsniegt 2 µg/kg patlaban pieļaujamo 5 µg/kg vietā. Savukārt benzo(a)pirēna, benzantracēna, benzofluorantēna un krizēna summa (PAO4) 12 µg/kg – patlaban pieļaujamo 30 µg/kg vietā.

Šādas policiklisko aromātisko ogļūdeņražu (PAO) normas Eiropas Komisija pieņēma jau 2011. gadā, un to ieviešanai tika noteikts trīs gadu pārejas periods, kas beidzās 2014. gada 1. septembrī. Tomēr vēl uz trim gadiem vairākām ES valstīm, to starpā arī Latvijai, izdevās panākt jauno normu atlikšanu.

Pārtikas uzraudzības un paškontroļu analīžu rezultāti rāda, ka, ieviešot jaunās stingrākās normas, daļai kūpināto produktu nebūs iespējams panākt tradicionālā kūpinājuma īpašības. Pat lietojot modernas tehnoloģijas un iekārtas, nav iespējams radīt tās garšas, smaržas un arī izskata nianses, kas rodas kūpinājumos, kūpināšanas procesā izmantojot malku.

Tātad – ja ražošanas procesā ievērojam jaunās PAO normas, tas nozīmīgi vājina tradicionālās garšas, smaržas un izskata iezīmes, ko augstu vērtē patērētāji. Šī dilemma skar galvenokārt mājražotājus un mazos uzņēmumus. Tādēļ Zemkopības ministrija uzskata, ka nepieciešams saglabāt pašreiz spēkā esošās PAO normas, lai Latvijā joprojām būtu pieejama tradicionālo nacionālo kūpinājumu produkcija.

Tomēr pastāv iespēja ES dalībvalstij jau uz nenoteiktu laiku saglabāt iepriekšējo PAO normu, ja dalībvalsts spēs zinātniski pamatot, kāpēc tas ir nepieciešams. Tādēļ Latvijas Lauksaimniecības universitāte sadarbībā ar Latvijas Gaļas ražotāju un pārstrādātāju asociāciju ir uzsākusi realizēt lauksaimniecībā izmantojamo zinātnes projektu "Labas ražošanas prakses principu ievērošanas ietekme uz PAO līmeņa samazināšanu tradicionāli kūpinātā gaļā un gaļas produktos".

Projekta mērķis ir noteikt Labas ražošanas prakses principu ievērošanas ietekmi uz PAO līmeņa samazināšanu tradicionāli kūpinātā gaļā un gaļas produktos, kā arī ir plānota informācijas vākšana par aktuālo PAO piesārņojumu tradicionāli kūpinātā gaļā, nodrošinot nepieciešamos datus. Tas ļaus Zemkopības ministrijai sagatavoties 2017. gada diskusijām Eiropas Komisijā par beztermiņa nacionālās atkāpes saglabāšanu Latvijai.

ZM informācija

BŪVNIECĪBA

JAUNI SKIČU PROJEKTI LAUKSAIMNIECĪBAS BŪVĒM

LLKC Inženiertehniskā nodaļa sagatavojusi skiču projektus lauksaimniecībā izmantojamām karkasa tipa būvēm un dziļajai kūtij gaļas liellopiem, kas pieejami mūsu mājaslapā www.llkc.lv.

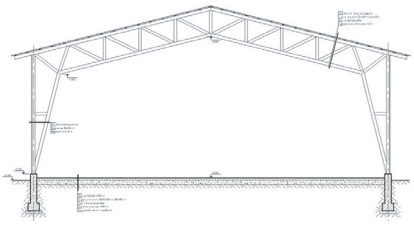

Karkasa tipa būves

Kopumā izstrādāti desmit skiču projekti karkasa tipa būvēm ar tehniskajiem aprakstiem un provizoriskajām būvniecības izmaksām. Tuvākajā laikā informatīvo materiālu paredzēts arī papildināt. Informatīvais materiāls sagatavots ar mērķi paplašināt lauksaimniecības nozarē strādājošo uzņēmumu darbinieku redzesloku par iespējamo karkasa tipa būvju tehniskajiem risinājumiem un pielietotajiem materiāliem.

Dažkārt pirms būvniecības ieceres īstenošanas uzsākšanas rodas virkne jautājumu, piemēram: kādu būvkonstrukciju tipu būvei izvēlēties, kas ir ekonomiski izdevīgāk – šaura, bet gara būve, vai plata un īsāka būve. Lai šajos jautājumos ieviestu skaidrību, ir veikts būvju izmaksu aprēķins, kas dod iespēju salīdzināt būvniecības izmaksas atkarībā no būvkonstrukciju tipa un būves laiduma.

Dziļā kūts gaļas liellopiem

Plānojot liellopu novietnes, jāņem vērā vietas topogrāfija un lopiem nepieciešamā platība. Vidēji uz vienu zīdītājgovi ar teļu rēķina 7–10 kvadrātmetrus. Ja liellopiem ir iespēja iziet laukā pastaigu laukumā, tad var rēķināties ar 7 m^2, bet, ja uzturas novietnē, – tad 10 m^2.

Tā kā Latvijas klimatiskie apstākļi ir salīdzinoši mitri, šis ir viens no noteicošajiem faktoriem lopu novietojuma izvēlei, lai izvairītos no problēmām, lopu skaitam pieaugot.

Liellopu mītni vēlams orientēt ar garenasi ziemeļu – dienvidu virzienā ar pieļaujamo atkāpi līdz 30^0 (uz vienu vai otru pusi). Tas nodrošina labu mītnes dabisko vēdināšanu un apgaismošanu.

Mītnes valdošo vēju (rietumu) pusē var izvietot palīgtelpu bloku un lopbarības glabātavas. Savukārt aizvēja pusē derīgi ierīkot pastaigu laukumu.

Pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem Nr. 829 "Dzīvnieku novietnē, kurā pakaišu kūtsmēslus uzkrāj dziļajā kūtī, un saimniecībā, kurā gaļas liellopi, aitas un savvaļas sugas dzīvnieki, kas paredzēti produkcijas ieguvei, pastāvīgi tiek turēti āra apstākļos norobežotā vidē, nav nepieciešama krātuve kūtsmēslu uzglabāšanai."

LLKC mājaslapā ir pieejamas skices un apraksti par dziļās kūts konstruktīvo un arhitektonisko risinājumu.

Tiešās saites: http://new.llkc.lv/lv/nozares/lopkopiba/izstradati-desmit-skicu-projekti-karkasa-tipa-buvem; http://new.llkc.lv/lv/nozares/lopkopiba/dzilas-kuts-skices-galas-liellopiem

Materiālu sagatavoja **Kristaps Stūriška,** LLKC Inženiertehniskās nodaļas speciālists, un **Daiga Baltiņa,** LLKC lopkopības speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 8 (137) 2016. g. augusts
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

EKONOMIKA

BRUTO SEGUMA APRĒĶINI PAR 2015. GADU

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā (LLKC) katru gadu kopš 1994. gada tiek sagatavoti bruto segumu aprēķini, ar mērķi palīdzēt lauku uzņēmējiem racionalizēt un optimizēt savu ražošanu.

Foto: Māris Millers

Bruto segums ir aprēķins, kurā no ieņēmumiem tiek atņemtas mainīgās izmaksas. Saimniecībā ieņēmumus veido par saražotās produkcijas realizāciju saņemtā atlīdzība, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalsta maksājumi. Mainīgās izmaksas ir tās izmaksas, kas ir tieši saistītas ar ražošanas procesu, – izmaksas mainās atkarībā no ražošanas apjoma. Piemēram, mainīgās izmaksas augkopībā ir izdevumi sēklai un mēslojumam, bet lopkopībā – izdevumi lopbarībai un veterinārajiem pakalpojumiem. Bruto segumi tiek sagatavoti uz 1 hektāru augkopības nozarē un uz 1 dzīvnieku – lopkopības nozarē, lai tādā veidā dati būtu savā starpā salīdzināmi. Katrā bruto seguma aprēķinā ir izmantota optimāla ražošanas tehnoloģija, kas saskaņā ar nozares ekspertu viedokli ir pielietojama, lai iegūtu konkrēto ražības vai produktivitātes līmeni.

Šobrīd ir sagatavoti bruto segumu aprēķini lauku saimniecībās un uzņēmumos par 2015. gadu, kas savā starpā atšķiras pēc ražošanas intensitātes pakāpes un ražošanas specifikas. Augkopības nozarē sagatavoti bruto segumi sekojošās apakšnozarēs: graudaugu, eļļas augu, šķiedraugu un pākšaugu audzēšana; dārzeņu audzēšana; augļu un ogu audzēšana; zālāju audzēšana; lopbarības augu audzēšana; nektāraugu audzēšana. Kopumā augkopībā sagatavoti bruto segumi 37 kultūraugiem un papuvei.

Lopkopības nozarē sagatavoti bruto segumi astoņās apakšnozarēs: piena lopkopība, gaļas liellopu audzēšana, aitkopība, kazkopība, vistkopība, biškopība, cūkkopība, zirgkopība. Kopumā lopkopībā sagatavoti bruto segumi 21 lopu grupai. Vairākiem augkopības kultūraugiem un lopu grupām veikti vēl sīkāki aprēķini dažādām ražošanas tehnoloģijām. Piemēram, balto galviņkāpostu bruto segumi sastādīti gan agrajiem, gan vēlajiem kāpostiem, gan arī kāpostiem, kas audzēti atbilstoši bioloģiskajām lauksaimniecības metodēm. Nobarojamiem jaunlopiem izveidoti divu veidu bruto segumi – ekstensīvās un intensīvās saimniekošanas variantiem.

Sekojot aktuālajiem notikumiem lauksaimniecībā, LLKC šogad pirmo reizi sagatavoja bruto segumus ķimenēm, krūmcidonijām un facēlijai. Pēc vairāku gadu pārtraukuma bruto segumi sagatavoti dillēm un tomātiem (siltumnīcās). Savukārt ziemas kviešiem, tritikālei, rudziem, ziemas miežiem un ziemas rapšiem bruto segumi papildināti ar minimālās augsnes apstrādes tehnoloģiju (bezaršanas tehnoloģiju).

Tāpat kā iepriekšējā gadā, arī šogad bruto segumiem klāt pievienoti ekspertu ziņojumi par situāciju attiecīgajā nozarē 2015. gadā. Speciālisti ir īsi aprakstījuši aktualitātes dārzeņkopībā, graudkopībā, piena lopkopībā, gaļas liellopu audzēšana, aitkopībā, cūkkopībā un biškopībā. Šie ziņojumi atklāj tendences nozarē, kā arī palīdz izprast cēloņus cenu un daudzumu svārstībām gan saražotajai produkcijai, gan izejvielām un pakalpojumiem. Tiek izskaidrota arī dažādu uzņēmējdarbības ārējo faktoru (laikapstākļu, valsts politikas, starptautisko notikumu) ietekme uz norisēm augkopības un lopkopības nozarēs.

Bruto segumi 2015. gadam tika izstrādāti LLKC Ekonomikas, Augkopības un Lopkopības nodaļās, sadarbojoties ar saimniecībām z/s "Abullāči 2", z/s "Gundegas", z/s "Līvi", z/s "Gribēni" un ārējiem attiecīgo nozaru speciālistiem no Smiltsērkšķu audzētāju apvienības, kooperatīvās sabiedrības „Mūsmāju dārzeņi", Pūres dārzkopības izmēģinājuma stacijas, Latvijas Biškopības biedrības, Latvijas Valsts augļkopības institūta, Latvijas Augļkopju asociācijas. Tehnikas pakalpojumu izmaksu noteikšanai ir izmantots LLKC tehnisko pakalpojumu cenu apkopojums, kas veikts, pamatojoties uz novadu lauku attīstības speciālistu iesūtīto informāciju par 56 dažādu tehnisko pakalpojumu cenām visos Latvijas reģionos.

▶ 5. lpp.

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/. Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

4. lpp.

Bruto segumu aprēķini ir noderīgi vairākiem mērķiem:

• Ja jauna saimniecība vai jau ražojoša saimniecība domā par jaunas nozares izvēli, pirms tam ar bruto segumu palīdzību var izvērtēt, kuru nozari attīstīt attiecīgajos apstākļos būtu visizdevīgāk. Tādā veidā tiek novērtēti iespējamie ieguvumi vai zaudējumi.

• Lauksaimnieks, lai izvērtētu, cik efektīvi viņš strādā, var aprēķināt savas saimniecības bruto segumus un tos salīdzināt ar LLKC bruto segumu aprēķinos dotajiem piemēriem vai arī ar cita lauksaimnieka saimniecībā aprēķinātiem bruto segumiem. Tomēr tas būs iespējams tikai, ja grāmatvedības uzskaite ir veikta atsevišķi pa augkopības kultūrām vai lopu grupām.

• Lauksaimnieks var plānot savu ikgadējo ražošanu, izmantojot pieejamo informāciju par attiecīgajā gadā prognozētajām cenām (produkcijai, izejvielām, darbam), atbalsta maksājumiem, tirgus tendencēm un laikapstākļiem. Aprēķinot bruto segumus dažādiem kultūraugiem vai lopu grupām, rezultātā var izvēlēties ražot to, kas attiecīgajā gadā ir visizdevīgāk.

Lai bruto segumus varētu izmantot konkrētas saimniecības vajadzībām, ir jāņem vērā tajā izmantotā ražošanas tehnoloģija un citi apstākļi. Un jāatceras, ka LLKC sastādītie bruto segumi pamatojas uz ilggadīgu audzēšanas pieredzi, bet tos nevar uzskatīt par universāliem un kategoriskiem. Katrā konkrētajā gadījumā audzētājam jāveic nepieciešamās audzēšanas korekcijas.

Aprēķinot bruto segumus, uzskatāmi var spriest par ražošanas tehnoloģijas efektivitāti. Jo lielāks būs saimniecības kopējais bruto segums, jo labāk tas nosegs pastāvīgās izmaksas un ļaus iegūt lielāku peļņu. Tāpēc saimniecības darbības efektivitātes rādītājs – peļņa – ir lielā mērā atkarīgs no pareizi izvēlēta ražošanas apjoma un ražošanas tehnoloģijas.

Izstrādātos bruto segumu materiālus izmanto jauni un esoši lauku uzņēmēji, dažādu nozaru konsultanti, lauksaimniecības skolu audzēkņi, studenti un pasniedzēji, Zemkopības ministrijas speciālisti, Lauku atbalsta dienesta speciālisti, kā arī tie var būt noderīgi citiem interesentiem. Materiāls ir sagatavots un publicēts, izmantojot LR Zemkopības ministrijas dotāciju līdzekļus, un patlaban tas ir vienīgais šāda veida materiāls Latvijā.

Bruto seguma aprēķini un nozares ekspertu ziņojumi šobrīd pieejami LLKC mājaslapā www.llkc.lv, sadaļā „Noderīgi". Septembra otrajā pusē visos LLKC birojos būs pieejami arī bruto segumu izdevumi drukātā veidā. Lai atvieglotu bruto segumu sastādīšanu savām vajadzībām, izmantojiet LLKC izveidoto bruto segumu sagatavošanas interneta rīku, kas pieejams, ievadot interneta pārlūkā sekojošu adresi: http://laukutikls.lv/riki/gross_margins/

Liene Kalniņa,
LLKC ekonomikas konsultante

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GROZĪJUMI NOTEIKUMOS PAR IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKLI

Pieņemti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 677 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa paziņojumiem". Grozījumi publicēti "Latvijas Vēstnesī" 2016. gada 19. jūlijā.

Atgādinu, ka MK noteikumi Nr. 677 nosaka divu veidlapu formas un to aizpildīšanas kārtību:

• paziņojums par fiziskai personai izmaksātajām summām;

• paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām (kopsavilkums).

Ir vairākas izmaiņas ienākuma veida kodos. No noteikumiem ir svītrots kods 1056 "Sezonas laukstrādnieka ienākums", jo par šādu ienākumu Valsts ieņēmumu dienestā nav jāsniedz paziņojums par fiziskajai personai izmaksātajām summām. Ja sezonas laukstrādnieks pieprasa ienākuma izmaksātājam paziņojumu, tad, pēc VID informatīvajā materiālā skaidrotā, paziņojumā ienākumam norāda kodu 1001.

Noteikumos ir skaidrots, ka zemnieku saimniecības izmaksātajām dividendēm pielīdzināmajam ienākumam jāizmanto kods 1011 (tas pats kods, kas izmantojams dividendēm).

Grozījumi izdarīti arī MK noteikumos Nr. 568 "Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību". Šie grozījumi "Latvijas Vēstnesī" publicēti 2016. gada 29. jūnijā.

Tā kā, sākot ar 2016. gadu, fiziskajām personām tiek piemērots diferencētais neapliekamais minimums, noteikumi paskaidro, kādi ienākumi ir jāņem vērā, gada ienākumu deklarācijā aprēķinot gada diferencēto neapliekamo minimumu.

Gada ienākumu deklarācija ir papildināta ar jaunu rindu, kurā norādāma informācija par attaisnoto izdevumu summām, kuras ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodotas Latvijā reģistrētai politiskajai partijai vai politisko partiju apvienībai likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteiktajā apmērā.

Lai nodrošinātu datu par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem automātisku apstrādi, noteikumi nosaka jaunu formu gada ienākumu deklarācijas D4 pielikumam "Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem".

VID informatīvajā materiālā par grozījumiem MK noteikumos, aizpildot gada ienākumu deklarācijas D4 pielikuma "Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem" jauno formu, fiziskajām personām turpmāk nav jāaizpilda gada ienākumu deklarācijas D sadaļa "Pievienotie (uzrādītie) dokumenti vai to noraksti par attaisnotajiem izdevumiem" attiecībā uz attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem. Turklāt attaisnotos izdevumus apliecinošus dokumentus fiziskās personas var iesniegt pakāpeniski gada laikā, izmantojot Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmas vietni "Attaisnoto izdevumu dokumenti" vai mobilo lietotni "Attaisnotie izdevumi", attiecīgi gada ienākumu deklarācijas D4 pielikums Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā aizpildīsies automātiski.

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 8 (137) 2016. g. augusts
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

AUGKOPĪBA

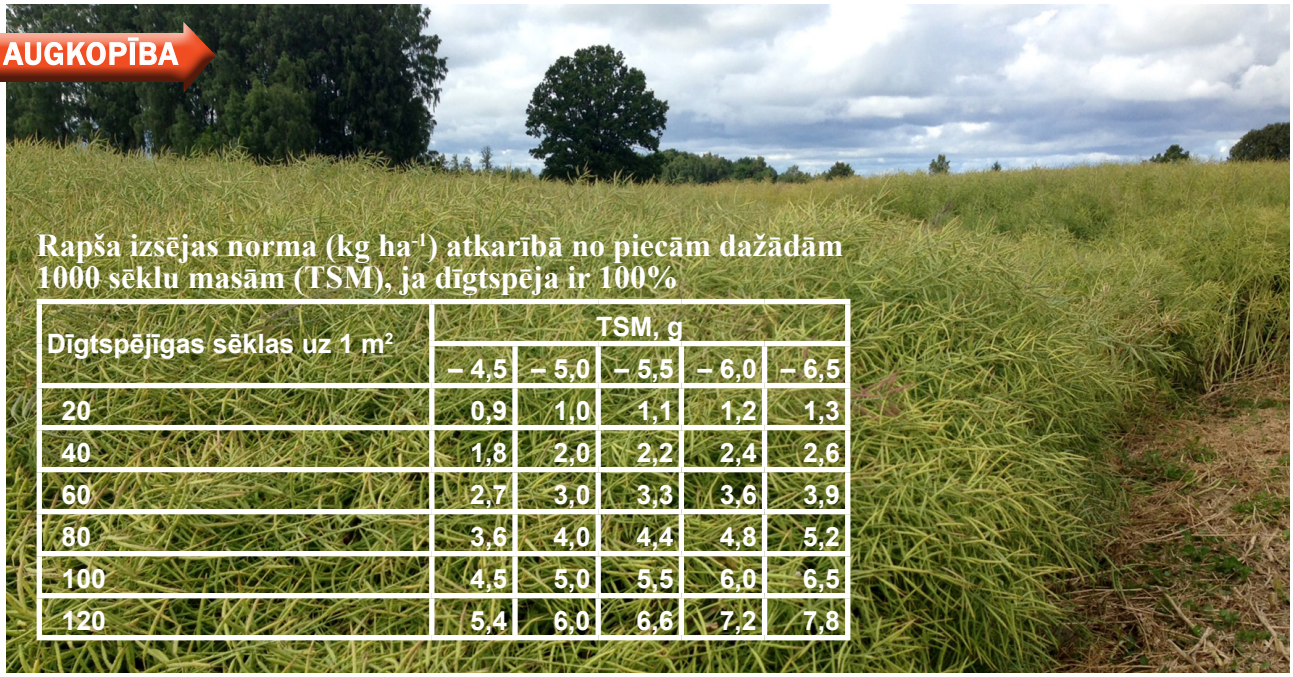

Rapša izsējas norma (kg ha^{-1}) atkarībā no piecām dažādām 1000 sēklu masām (TSM), ja dīgtspēja ir 100%

Dīgtspējīgas sēklas uz 1 m²	TSM, g				
	– 4,5	– 5,0	– 5,5	– 6,0	– 6,5
20	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3
40	1,8	2,0	2,2	2,4	2,6
60	2,7	3,0	3,3	3,6	3,9
80	3,6	4,0	4,4	4,8	5,2
100	4,5	5,0	5,5	6,0	6,5
120	5,4	6,0	6,6	7,2	7,8

Foto: Andris Skudra

SĒJAS LAIKS – SVARĪGĀKAIS VEIKSMĪGAI RAPŠA AUDZĒŠANAI

Ziemas rapša audzēšana Zemgales reģionā joprojām ir aktuāla. Īpaši svarīgi ir tas, ka šobrīd ir apgrūtināta vasaras rapša audzēšana, jo aizliegta atsevišķu specifisku neonikotinoīdu grupas ķīmisko preparātu lietošana, kurus izmanto rapšu sēklu kodināšanā. Bet rapšu nozīme augkopības saimniecību augu maiņā ir ļoti būtiska.

Lielākās tehnoloģiskās atšķirības, audzējot ziemas rapsi, ir sējas laikā, īpaši lielajās saimniecībās, kā arī šķirnes un augu aizsardzības līdzekļu izvēlē. Latvijā veiktie izmēģinājumu rezultāti rāda, ka ievērojama ietekme uz ziemas rapša ražu ir izvēlētajam sējas laikam. Ziemas rapša augšana un attīstība atšķiras atkarībā no sējas agrā, optimālā vai vēlā termiņā. Ierastā prakse ziemas rapša audzēšanā saimniecībās rāda, ka sējumos ar dažādiem sējas laikiem pielietotā audzēšanas tehnoloģija ir vienāda vai ļoti līdzīga.

Augsnes izvēle un apstrāde

Rapsis, tāpat kā kvieši, kartupeļi un kukurūza, labi aug iekultivētās minerālaugsnēs, kuru reakcija ir neitrāla vai tuvu tai (pH_{KCl} 6,0–7,5), ar pietiekamu mitruma nodrošinājumu. Mazāk piemērotas tam ir smagas, noblīvētas māla augsnes un vieglas smilts augsnes. Ļoti svarīgi ir nodrošināt rapša laukā vēlamo augu biezību, tādēļ jāizvēlas tāds augsnes apstrādes veids, kas to nodrošina. Rapsim nepieciešams sagatavot smalkdrupatainu augsni sēklas iestrādes (2–3 cm) dziļumā un blīvu sēklas gultni, lai nodrošinātu mitruma pieplūšanu sēklām, līdz ar to – straujāku sadīgšanu. Rudens periodā rapsim ir svarīgi labi attīstīt sakņu sistēmu, kas ir jutīga pret mitruma un gaisa režīmu. Rapsi nedaudz audzē, arī lietojot tiešo sēju. Lietojot aršanu (vēlams 20–25 cm dziļumā), galvenā uzmanība ir jāpievērš tam, lai augsne nedaudz „nosēstos" jeb sablīvētos līdz sējas uzsākšanai, t. i., svarīgi augsni savlaicīgi apart un pēc sējas pievelt. Rapša pirmajās attīstības nedēļās tas izmato augsnes slāni līdz 10 cm dziļumam. Audzējot rapsi pēc graudaugiem, aršanas dziļumam nevajadzētu pārsniegt 22 cm, bet galvenais ir kvalitatīvi iestrādāt salmus.

Augsnes minimālā apstrāde ziemas rapša sējumu ierīkošanai ir pievilcīga, jo tā ir ekonomiska rudens periodā, – var apsēt daudz lielāku platību ar mazākiem ieguldījumiem. Lietojot minimālo augsnes apstrādi, jāņem vērā, ka, salmiem sadaloties, tie patērē papildu slāpekli, līdz ar to rapsim paredzētais mēslojums var būt nepietiekams. Lietuvā veiktajos pētījumos noskaidrots, ka rapsis lielāku sēklu ražu dod klasiskajā augsnes apstrādes variantā, bet tas ir vislabāk ziemojis un devis lielāko ražu, tieši veicot augsnes apstrādi arī augsnes dziļākajos slāņos, lietojot (līdz 35 cm) dziļu augsnes kultivēšanu vai arī dziļirdināšanu (līdz 50 cm).

Šķirnes izvēle

Pirms izvēlēties šķirni, vēlams iepazīties ar tās īpašībām, ko sniedz selekcionārs, un arī ar pētījumu rezultātiem izmēģinājumu vietā iespējami tuvu savai saimniecībai. Jāņem vērā šķirnes izturība pret dažādām slimībām, jānovērtē infekcijas riski saimniecībā un pat konkrētā laukā; jāatceras vecā patiesība, ka nedrīkst „likt visas olas vienā grozā" jeb, lai samazinātu risku, jāizvēlas audzēšanai vairākas šķirnes ar dažādām īpašībām. Ne vienmēr augstākā potenciālā raža ir labākais kritērijs un arguments šķirnes izvēlei. Ir nepieciešams izvērtēt arī citus šķirni raksturojošus rādītājus – veģetācijas perioda garumu, ziemcietību, slimību ieņēmību, izturību pret veldri, auga garumu, pāksteņu izturību pret atvēršanos, eļļas saturu u. tml. Jāpārdomā hibrīdo šķirņu un līnijšķirņu pozitīvās un negatīvās īpašības. Viens no svarīgākajiem rādītājiem, kas jāņem vērā, izvēloties šķirni, ir ziemcietība, tādēļ ir svarīgi iegūt informāciju par šķirnes ziemošanas rādītājiem.

▶ 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

6. lpp.

Latvijā lielākoties tiek sētas ziemas rapša šķirnes, kas veidotas Vācijā un Zviedrijā, kur ziemas apstākļi nav tik nelabvēlīgi rapša ziemošanai. Sējai drīkst izmantot tikai F1 paaudzes hibrīdus. Hibrīdiem ir raksturīga galvenokārt augu straujāka augšana, tie veido spēcīgāku sakņu sistēmu, kas nodrošina labāku nostiprināšanos augsnē. Ņemot vērā hibrīdu ātraudzību, tos var veiksmīgi izmantot, ja nokavēts sējas termiņš (sēj 5–7 dienas vēlāk). Taču hibrīdās šķirnes bieži ir prasīgākas audzēšanas apstākļu ziņā un, ja tās sēj agri, bet nelieto augu augšanas regulatorus, mēdz pāraugt. Vienmēr lielās saimniecībās, kur jāapsēj vairāki simti hektāru, ir jāapsver gan līnijšķirņu, gan hibrīdo šķirņu audzēšana. Pēdējos gados populāri kļūst hibrīdi puspunduri, kam ir raksturīga ļoti laba ziemcietība, jo tiem augšanas punkts pirms ziemošanas ir novietots ļoti tuvu augsnes virskārtai. Pavasarī augu attīstība notiek samērā lēni, tiem vispirms veidojas spēcīga zaļmasa – lapas, tikai pēc tam tiek dzīti stiebri.

Sēja

Strauja rapša sadīgšana ir svarīga, lai samazinātu risku inficēties ar dīgstu slimībām, kuru ierosinātāji mitinās augsnē, kā arī lai augi spētu veiksmīgi konkurēt ar nezālēm. Sējas dziļums rapsim ir 1,5–2,5 cm augsnē ar labi nodrošinātu mitrumu. Sējot rapsi dziļāk, enerģija, kas ir sēklās, tiek lieki tērēta dīgstu iznešanai virszemē, līdz ar to tie ir vājāki un vairāk pakļauti dīgstu slimību un kaitēkļu bojājumiem. Strauja dīgšana ir arī atkarīga no augsnes mitruma un augsnes temperatūras.

Sējas laiks

Vislabākais sējas laiks ir tas, kas nodrošina maksimālo ražu nākamā gada ražas novākšanas laikā, taču, lai tādu iegūtu, augam ir atbilstoši jāattīstās, īpaši rudens periodā. Svarīgākais posms ziemas rapša audzēšanā ir ziemošana.

Izvēloties sējas laiku, jāņem vērā arī rapša dīgšanas apstākļi, kas bezlietus apstākļos un sausā augsnē var ilgt vairāk par 10 dienām. Pētījumi Latvijā rāda, ka, sējot rapsi (normālos mitruma apstākļos) augusta pirmās dekādes sākumā, kad normāli tas sadīgst 6–8 dienās, divos no pieciem (2007.–2011.) gadiem (2007. un 2011. gada rudenī) rapsim bija tendence pāraugt.

Sējas laikam ir liela nozīme rapša attīstībā, ko iespējams ietekmēt ar sējas laika izvēli. Izmēģinājuma rezultāti MPS "Vecauce" liecina, ka rapsis, kas sēts augusta pirmajās dienās, līdz veģetācijas beigām ievērojami pāraug, kas palielina pārziemošanas risku. Turpretim vēlu (pēc 1. septembra) sēts rapsis rudens periodā sasniedz vien 3–4 lapu stadiju, kas pārziemošanai ir par maz.

Latvijas apstākļos rapsim rudens veģetācija ilgst aptuveni 70–80 dienas. Latvijas rapša pētnieki atzīst, ka, lai rapsis labi ziemotu, tam ir labi jāattīstās rudens veģetācijas periodā. Jāattīstās gan rapša virszemes daļai, gan arī saknes jeb apakšzemes daļai. Rapša attīstību rudenī raksturo vairāki fitometriskie rādītāji, kas ir atkarīgi no sējas laika. Latvijā izmēģinājumos divos (2010. un 2011. g.) no četriem izmēģinājuma gadiem 10. septembrī sēts rapsis nepārziemoja.

Ir novēroti reti gadījumi, ka, piemēram, 10. septembrī sēts rapsis dod labu ražu MPS „Pēterlauki" arī 2007. gada pētījumā. Tomēr jāņem vērā, ka 2006. gada rudens bija ārkārtēji silts un garš, ziema – ar pietiekamu sniega kārtu, kas bija ļoti labvēlīgi rapša augšanai un pārziemošanai. Sējas laika izvēle ir saistīta ar auga sagatavošanos ziemošanai.

Izsējas norma

Pētījumos, kas veikti Latvijai līdzīgos apstākļos, noskaidrots, ka ziemas rapsis vislabāk ziemo, ja tā biezība rudens periodā ir 30–60 augu uz 1 m^2.

Veicot izsējas normu aprēķinu, jāņem vērā prognozētā sēklu laukdīdzība, kas katrā laukā un saimniecībā ir mainīga atkarībā no ļoti daudziem apstākļiem, augsnes granulometriskais sastāvs, sēklas gultnes un vispār augsnes apstrāde kvalitāte, mitruma nodrošinājums utt. Ziemas rapša laukdīdzība ir atšķirīga pa gadiem un arī atkarībā no sējas termiņa. Jārēķinās, ka augusta sākumā, sausāku laikapstākļu dēļ, laukdīdzība var būt robežās no 70–85%, bet vēlākos sējas laikos tā pieaug.

Izmantota informācija no izdevuma: O. Balodis, B. Bankina, Z. Gaile, I. Grantiņa (2012). Ziemas rapsis. Jelgava, LLU, 68 lpp.

Oskars Balodis,
LLKC Augkopības nodaļas vadītājs,
agronoms konsultants

TEHNIKA

VIENKĀRŠOS TRAKTORTEHNIKAS PĀRBŪVI

Lai vienkāršotu traktortehnikas un tās piekabes otrās kategorijas pārbūves prasības un kārtību, kā arī reglamentētu trešās kategorijas pārbūves kārtību un prasības, Zemkopības ministrija sagatavojusi traktortehnikas un tās piekabju pārbūves noteikumu projektu, ko 21. jūlijā izsludināja Valsts sekretāru sanāksmē.

Jaunais noteikumu projekts paredz vienkāršot otrās kategorijas jeb individuālās pārbūves sarežģītos nosacījumus (tehniskā projekta sagatavošanu), kas līdz šim ir atturējuši traktortehnikas vai tās piekabes īpašniekus no pārbūves oficiālas veikšanas un reģistrēšanas Valsts tehniskās uzraudzības aģentūrā (VTUA). Tādēļ tehniskais projekts, tiks aizstāts ar tehnisko dokumentāciju, un tajā nebūs jāatspoguļo sarežģīti tehniskie rasējumi un aprēķini.

Iecerēts arī, ka, otrās kategorijas pārbūvē skarot kādu no pirmās kategorijas pārbūves veidiem, otrās kategorijas pārbūves tehniskās ekspertīzes laikā, ja to vēlas tehnikas īpašnieks (turētājs), var tikt vērtēti arī pirmās kategorijas pārbūves elementi.

Noteikumu projekts paredz trešās kategorijas pārbūves kārtību un prasības. Trešās kategorijas (sērijveida) pārbūvei plānots piemērot tādas pašas tehniskās prasības kā otrajai, bet par katras pārbūves sēriju sagatavojot un saskaņojot tehnisko projektu, kurā ir jāatspoguļo tehniskā risinājuma detalizēti rasējumi un aprēķini.

Noteikumu projektā paplašināts otrās un trešās kategorijas pārbūves saraksts un nozīmīgākās tehniskās prasības vairākiem pārbūves veidiem, piemēram, traktortehnikas pārbūvei par kokvedēju, piekabes pārbūvei par platformu vai piekabes tiltu novietojuma maiņai, mehānisko kompleksu uzstādīšanai vai demontēšanai traktortehnikai un piekabei, tādu mehānismu kompleksu uzstādīšanai traktortehnikai un tās piekabei vai demontēšanas, kuri atbilst normatīvo aktu prasībām par mašīnu drošību, tādējādi mainot traktortehnikas gabarītus, masu un funkcionalitāti. ZM informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 8 (137) 2016. g. augusts
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

ĀRVALSTU PIEREDZE

POLIJAS ZEMNIEKI PROT SAIMNIEKOT

Izmantoju iespēju kopā ar citiem kartupeļu audzētājiem un SIA "Agrimatco" speciālistiem viesoties Polijas dienvidos. Šī ir zeme, kurā pabūts ne reizi vien, bet katru reizi tā ar kaut ko spēj pārsteigt.

Raksta autors Māris Narvils vienā no apmeklētajiem kartupeļu laukiem

Pārdomas ceļā līdz galamērķim

Polijas ziemeļu daļa pa ceļam uz Varšavu ir mazo zemnieku saimniecību valstība. Aiz ciematu mājām slejas lauku strēmeles, kurās aug dažādas kultūras. Tādi lauki vēsturiski tur bijuši nemainīgi gadu desmitiem. Visi zemnieki saimnieko, un neapstrādātu lauku praktiski nav. Pārsteidz tas, ka poļu zemnieki nebūt nesteidz modernizēt savu tehnikas parku. Lielākoties strādā pašu poļu ražotie "Ursus" markas traktori, arī pārējā tehnika lielākoties ir pašu valstī ražotā. Ne vēsts no rietumu dārgās un spožās tehnikas, līdz ar to – atkarības no ES naudas plūsmas, bankām un lieliem parādiem. Daudzi varbūt oponēs, bet kur tad modernā tehnika, attīstība. Visticamāk, tādām mazām platībām nekad nebūs ekonomiski pamatoti iepirkt modernu tehniku. Toties tādējādi iespējams saražot produkciju lēti un ar mazākiem ieguldījumiem. Manuprāt, mēs, dzenoties pēc straujas attīstības, kaut kādā brīdī pazaudējam kontroli pār ekonomiski izdevīgāko lauksaimniecisko ražošanu. To pārmāc iespēja visu padarīt ātri, iegūt augstas ražas. Tas ir arī katra zemnieka izvēles jautājums.

Tipiska augkopības saimniecība

Pirmā saimniecība, kuru apmeklējām jau Polijas dienvidos, ir liela – ap 2000 ha, tipiska augkopības saimniecība, jo lopu saimniecībā nav. Saimnieks Rajnards Matejka uzsāk savu stāstījumu. Lauki ir izvietoti pat līdz 35 km rādiusā. Saimniecībai ir sena vēsture, jo tajā sāka saimniekot jau viņa tēvs ar 16 ha un cūku audzēšanu. Tagad cūku novietnē ir noliktava tehnikai. Rajnards sāka iepirkt laukus, un šodien tā ir kļuvusi par lielu un attīstītu saimniecību. Zemes cena šajā apvidū ir augsta – 13 000–14 000 eiro/ha. Opoles reģions ir viens no pazīstamākajiem lauksaimniecības rajoniem Polijā. Galvenās kultūras ir ziemas kvieši, ziemas rapsis, cukurbietes un, kas ir interesanti, – 60 ha atvēlēti grieztiem ziediem. Kukurūzu audzē graudiem, piemērotajos laukos, vienā un tajā pašā vietā tā tiek audzēta pat līdz 10 gadiem. Pašiem ir lieli graudu uzglabāšanas torņi, no kuriem mašīnu var uzpildīt 5–6 minūtēs. Augsnes ir blīvas un smagas, tādēļ prasa rūpīgu agrotehniku. Graudaugu audzēšanā izmanto bezaršanas tehnoloģijas un iegūst 7–9 t/ha graudu ražu. Pašiem ir arī jaudīgas kaltes. Graudaugu papildmēslošanā izmanto šķidros slāpekļa mēslus, 28% N mēslojumu izsmidzina ar devu 150 l/ha trīs reizes sezonā. Tā no 150 kg/ha tīrvielas tiek iedoti 90 kg/ha slāpekļa tīrvielas. Interesanti, ka 55–65% no visiem audzētajiem kviešiem ir šķirnes ar zemu glutēna saturu. Acīmredzot, pieprasījums pēc zema satura glutēna pārtikas pieaug ar katru gadu. Fungicīdus izsmidzina četras reizes, apvienojot kopā ar nepieciešamajiem lapu (ārpussakņu mēslojumiem). Augšanas regulators tiek izsmidzināts tikai vienu reizi. Pēc augsnes rādītājiem labākajos laukos tiek audzētas cukurbietes. Mums gan jau tā ir vēsture.

Daudz – 60 ha platībā tiek audzētas gladiolas grieztajiem ziediem. Visa tehnika ir ievesta no Holandes, un tas ir saprotami. Sīpolu stādāmā mašīna tikko ir bijusi darbā, apstādīti daudzi ha ar gladiolu sīpoliem. Sīpoli, kas tiek stādīti, tiek šķiroti pēc diametra. Tā kā pelēkā puve (*Botrytis*) ir lielākais bieds audzēšanā, sīpoli, pirms tie iekrīt rindā un tiek apsegti ar augsni, tiek apsmidzināti ar fungicīdu. Stāda lielākoties 30 mm lielo sīpolu frakciju, jo izstādot lielākus, tie vairāk slimo. No vasaras sākumā izstādītajiem sīpoliem rudenī jau tiks griezti ziedi. ▶ 9. lpp.

Foto: Māris Narvils

Ieskats "OpolAgro" izstādē poļu lauksaimniecības tehnikas klāstā

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

Izrādās, ka šīs kultūras audzēšanā ir senas tradīcijas, jo to jau ir darījis Rajnarda tēvs – ievērojams zinātnieks Polijā, kurš savu zinātnieka dzīvi bija veltījis tieši gladiolām. Neskatoties uz to, piecas reizes sezonā no Vācijas tiek uzaicināts "dārgs" profesors – konsultants. Līdz šim gladiolas tika laistītas ar spoles tipa sprinkleru laistīšanas iekārtu. Tagad veikts dziļurbums, un lauks 8–10 ha platībā tiek nolaistīts vienā paņēmienā, izmantojot "Netafim" firmas pilienveida laistīšanas iekārtas. Tiek ietaupīti ūdens resursi, un gladiolas mazāk slimo. Kā jauna nišas kultūra vairāku hektāru platībā tiek audzētas peonijas. Tās tiek izstādītas ar rokām 30 cm attālās rindās. Esam liecinieki, kā sagriezto peoniju konteiners ir atceļojis uz noliktavu. Ziedi tiek sašķiroti pa pušķiem un aizvesti uz dzesētavu, no kurienes jau uzsāks ceļu uz veikaliem, vai arī vācieši paši atbrauks pakaļ. Griezto peoniju ziedu tirgus niša vēl tiek iztaustīta un apzināta. Tātad arī poļu zemnieki nebaidās eksperimentēt. Viena interesanta atziņa izskanēja saistībā ar mazajiem plēves tuneļiem, – ja plēves uzvilkšanai tiek izmantoti trapecveida profili, tad salnas praktiski nespēj kaitēt, toties, ja izmanto jau pie mums zināmos – pusapļa profilus, tad tajos audzētām kultūrām salnas var nodarīt kaitējumu. Kā varēja saprast, tad ES finansiālais atbalsts arī tiek saņemts, taču biznesa plāna aprēķinos tas netiek ņemts vērā. Saimnieks uzskata, ir jāspēj biznesu attīstīt arī bez Eiropas lauksaimnieciskajām subsīdijām.

Interesanta daudznozaru saimniecība

Otrā saimniecība, kurā saimnieko Rafals Gavlica, ir mazāka, kopā tikai 800 ha. Galvenās kultūras, kuras tiek audzētas, ir graudaugi, rapsis un kartupeļi. Visa izaudzētā graudaugu raža tiek patērēta uz vietas saimniecībā, jo tā ir daudznozaru, tiek audzēti arī liellopi, cūkas un vistas. Lai arī kartupeļu platība nav liela, tikai 31 ha, tomēr ražas ir labas, šogad saimnieks tēmē uz 60 t/ha. Savukārt 2015. gads gan nebija sekmīgs, bumbuļu raža bija tikai 30 t/ha. Audzē tādas pazīstamas kartupeļu šķirnes kā 'Vineta', 'Bellarosa' un 'Red Fantasy'. Visas ir zināmas arī Latvijā, pēdējās divas ir sarkanās mizas šķirnes. Kartupeļus vāc no 30–35 mm lieluma līdz 70 mm, lielākoties eksportē uz Bulgāriju un Ungāriju. Dzeltenās mizas kartupeļi stādījumu struktūrā veido divas trešdaļas, bet sarkanie – vienu trešdaļu. Audzējot tiek ievērota augmaiņa, kartupeļus stāda ik pēc četriem gadiem, pēc graudaugiem. Audzē 75 cm vagu attālumos, bet vagā 25–32 cm attālumā. Saimnieks plāno nākotnē pāriet uz lielākiem vagu attālumiem, jo tādai ražai ir "grūti" izvietoties pašreizējā vagu profilā, un daļa bumbuļu var kļūt zaļi. Pamatmēslojumā reizē ar stādīšanu dod 1000 kg/ha NPK, bet slāpekļa mēslojumu nedod vairāk kā 150 kg/ha tīrvielas. Stādāmo materiālu kodina, vagas uzfrēzē pēc kartupeļu sadīgšanas. Kā nezāļu apkarošanas līdzekļi tiek izmantoti mums pazīstamie herbicīdi *Mistral* un *Titus*. Fungicīdi tiek smidzināti piecas reizes. Izmantoti tiek sistēmas un lokālas sistēmas fungicīdi, kontakta – vispār netiek izmantoti. Līdz ar fungicīdiem tiek izmantoti lapu mēslojumi no vācu kompānijas *Compo*. Tās mēslojumi, ne tikai lapu, bet arī granulētie, ir pieejami, lai arī ne pilnīgi viss sortiments, Latvijā – SIA "Agrimatco". Šī ir viena no tām atšķirībām, ko vēl neizmanto visas kartupeļu audzētāju saimniecības Latvijā. Mēslojuma lietošana gan attaisnos sevi tikai tad, ja raža būs lielāka par 30 t/ha. Pirms ražas novākšanas atkarībā no lakstu masas desikācijai (lakstu nožāvēšanai) tiek izmantots *Reglons* vienu vai divas reizes. Raža tiek vākta 20 dienas, sākot no septembra vidus pa 1,5 ha dienā. Šķirojot kartupeļus realizācijai, darbu veic desmit cilvēki, kas ar šķirojamās līnijas palīdzību dienā sašķiro ap 60 t kartupeļu.

Foto: Māris Narvils

Saimnieks Ralfs Gavlica var būt apmierināts, briest jaunā raža

Reģionālā lauksaimniecības izstāde

Reģionālā lauksaimniecības izstāde "OpolAgro" izvietojusies bijušajā lidlaukā, līdz ar to plašumi ir gana lieli, lai 40 ha platībā vietas pietiktu visiem – izstāžu teltīm un stendiem, dzīvniekiem un milzīgam visdažādākās tehnikas sortimentam. Varbūt arī mums beidzot no Rāmavas šaurības vajadzētu pārcelties uz kādu izbijušu lidlauku (laba ideja). Poļi malači, daudz mācās un cītīgi uztur savu mašīnbūvi salīdzinoši labā līmenī. Kvalitātes ziņā tai gan grūti konkurēt ar rietumu lauksaimniecības mašīnbūvi, tomēr daļai saimniecību tas ir ļoti labs risinājums. Ļoti plašā sortimentā bija redzama augsnes apstrādes tehnika, sākot no arkliem un beidzot ar kombinētajiem bezaršanas tehnoloģijas agregātiem. Tehnikas demonstrējumi atbilstoši sezonai vairāk bija vērsti uz lopbarības sagatavošanas tehniku. Atsevišķā vietā ar savu produkciju iepazīstināja arī Polijas mājražotāji – sākot no maizes un beidzot ar alkoholu. Palika iespaids, ka poļi tomēr ir droši, ka viņu lauksaimnieki ne tikai izdzīvos, bet arī attīstīsies. Man bija pārsteigums par to, cik ļoti pie viņiem dzīvotspējīgas ir bezaršanas tehnoloģijas, jo atradu un iegādājos pat žurnālu, kas veltīts tikai šai tēmai.

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā

Foto: Māris Narvils

Augsnes frēze gladiolu dobju veidošanai

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 8 (137) 2016. g. augusts
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

LOPKOPĪBA

ZĀLĒDĀJU PROJEKTA SAIMNIECĪBAS

LLKC Lopkopības kompetenču centrs un Lopkopības nodaļa turpina veiksmīgi uzsākto izmēģinājumu programmu. Iepazīstinām ar saimniecībām, kas līdz šim darbojušās šajā jomā, un to īpašnieku viedokli par sadarbību Zālēdāju projekta ietvaros.

Foto: Daiņis Arbidāns

Ināra un Aldis Meikulāni

Zemnieku saimniecība "Upmalu mājas"

Specializācija: piena lopkopība.

Izmēģinājuma tēma: „Dažādās veģetācijas fāzēs pļautas zāles skābbarības kvalitātes vērtējums un sagatavošanas tehnoloģiju salīdzinājums slaucamo govju saimniecībā".

Atrodas: Riebiņu novada Galēnu pagastā.

Lopu skaits: 34 slaucamas Holšteinas melnraibās šķirnes govis, no kurām slauc vidēji 8500 kg piena gadā. Iegūtos bullēnus nobaro un realizē.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: apsaimnieko 115 ha.

Sējumu struktūra: 10 ha sēj ziemājus, pārējie ir zālāji. Katru gadu zināmu sēto zālāju platību saimniecība atjauno.

Saimnieks **Aldis Meikulāns:** "Protams, sadarbība ar Zālēdāju projektu ir ieguvums, jo rūpīgāk tiek rēķināta zālāju pašizmaksa, sēšanas un atjaunošanas izdevumi. Uz saimniecību bija atbraucis profesors, sniedza noderīgu informāciju. Piedalās arī konsultanti, citi zemnieki, kas dalās ar savu pieredzi, – un no katra var iegūt pa mazumiņam gudrību, ko var izmantot praksē. Arī pats labprāt tāpēc braucu paskatīties uz citām saimniecībām."

Zemnieku saimniecība "Mežoki"

Foto: Daiņis Arbidāns

Kristaps Melbārdis

Specializācija: aitkopība un cūkkopība.

Izmēģinājuma tēma: "Jēru intensīvās nobarošanas nozīme kvalitatīvu liemeņu ieguvē".

Atrodas: Kuldīgas novada Ēdoles pagastā.

Lopu skaits: ap 600 aitu mātēm. Audzē Tekselas, *Swifter* un Latvijas tumšgalves šķirņu krustojumus, intensīvi nobaro jērus gaļai.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: 110 ha.

Sējumu struktūra: 30 ha kultivētie zālāji, pārējie – dabiskie.

Saimnieks **Kristaps Melbārdis:** "Principā Zālēdāju projekts ir abpusēji izglītojošs pasākums. Ir nianses, kuras varu iegūt sev kā saimnieks, un arī tādas, kuras var izmantot LLKC speciālisti, izpētot notiekošo konkrētā saimniecībā. Galvenā projekta ideja ir pieredzes apmaiņa un ideju izplatība. Man sadarbība noteikti devusi kādu papildu plusiņu – attīstīt paša galvā jau izauklētās idejas tālāk, gūstot tām apstiprinājumu. Jau vienmēr esmu veicis dažādus aprēķinus par saimniekošanas efektivitāti, taču tagad esmu pārliecināts, ka tas jādara vēl rūpīgāk, kas diemžēl daudziem saimniekiem pietrūkst, domājot, ka viss notiks pats no sevis."

Sagatavoja **Anita Siliņa** un **Dace Millere**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

MEŽSAIMNIECĪBA

KĀDĒĻ NEPIECIEŠAMA MEŽA INVENTARIZĀCIJA

Meža inventarizācija ir pamatdokuments, kas satur galveno informāciju par jūsu meža īpašumu.

Foto: Iveta Tomsone

Meža likumā ir noteikts, ka meža īpašnieks savā īpašumā vai tiesiskajā valdījumā nodrošina pirmreizēju meža inventarizāciju un tās datus iesniedz Valsts meža dienestam (VMD), kā arī vismaz reizi 20 gados un normatīvajos aktos noteiktajos citos gadījumos veic atkārtotu meža inventarizāciju. Tas ir meža īpašnieka pienākums.

Par pirmreizēju meža inventarizāciju uzskatāma meža inventarizācija, kura:

- reģistrēta Meža valsts reģistrā pēc 2000. gada 17. marta (atkārtota inventarizācija veicama ne retāk kā reizi 20 gados);
- reģistrēta Meža valsts reģistrā pirms 2000. gada 17. marta un kurai nav beidzies derīguma termiņš (pēc šādas inventarizācijas derīguma termiņa beigām veicama atkārtota meža inventarizācija, kuras reģistrācija Meža valsts reģistrā uzskatāma par atskaites punktu turpmākai meža inventarizācijas periodiskuma uzskaitei).

Derīga meža inventarizācija ir viens no priekšnoteikumiem, lai veiktu koku ciršanu mežā, veiktu atmežošanu (meža pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā jeb meža transformāciju), lai saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto pretendētu uz valsts un Eiropas Savienības finansējumu vai līdzfinansējumu meža nozares atbalsta pasākumu īstenošanā u. c.

Meža inventarizācijas darbus ir tiesīgas veikt tikai sertificētas personas – meža inventarizācijas veicēji. Ja nepieciešama meža inventarizācija, īpašnieks var izvēlēties ikvienu meža inventarizācijas veicēju, kas atrodams VMD mājaslapā publicētajā sarakstā (www.vmd.gov.lv, sadaļā "Meža inventarizācija").

Meža īpašnieks var saņemt VMD aktuālu Meža valsts reģistra (MVR) informāciju bez maksas reizi gadā par īpašumā vai valdījumā esošu mežu.

Lai precizētu meža inventarizācijas saturu un kārtību, kā arī gadījumus, kad veicama atkārtota meža inventarizācija, jūnijā tika pieņemti jauni noteikumi "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". Jaunie noteikumi paredz MVR uzturēšanas un meža inventarizācijas datu aktualizācijas kārtību, kā arī VMD iesniedzamo informāciju.

Praksē mēdz rasties neskaidrības attiecībā uz pirmreizējo un atkārtotu meža inventarizāciju. Tā kā meža inventarizācijas datu ievākšanā nav būtiskas atšķirības, noteikumu projekts paredz visos gadījumos noteikt vienādu meža inventarizācijas saturu un kārtību. Paredzēts, ka turpmāk jebkura meža inventarizācija notiks, izmantojot iepriekš MVR reģistrēto informāciju un inventarizējot visu zemes vienību vai atsevišķus nogabalus.

> **Pieņemti jauni noteikumi par meža inventarizāciju un Meža valsts reģistra informācijas apriti**

Noteikumos minēts, ka atkārtota meža inventarizācija nepieciešama, ja tiek izgatavots jauns zemes vienības zemes robežu un situācijas plāns un zemes vienībā tiek apvienota vai sadalīta meža zeme, vai tiek pārtraukta dzīvnieku turēšana iežogotā platībā. Inventarizēt iespējams visu zemes vienību vai tikai sadalītos, vai apvienotos nogabalus.

Jaunie nosacījumi arī paredz, ka meža inventarizācijas veicējs inventarizē visu meža zemi zemes vienībā, arī to zemi, kurā mežs ir ieaudzis, bet Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā vēl nav reģistrēts mežs. Tāpēc zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam par zemes tālāko izmantošanu mežsaimniecībā vai lauksaimniecībā ir jāizlemj līdz meža inventarizācijai. Par zemi, kas līdz tam nav bijusi reģistrēta kā mežs, meža inventarizācijas veicējs sagatavo paziņojumu par zemes lietošanas veida izmaiņām un to nodod meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam, lai īpašnieks uzzinātu, ka aizaugusī lauksaimniecības zeme tiks reģistrēta kā mežs, un turpmāk ir apsaimniekojama kā mežs.

Tāpat noteikumu projektā precizēta meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pārskatos par iepriekšējā kalendārajā gadā veikto mežsaimniecisko darbību norādāmā informācija.

Noteikumos precizēta MVR uzturēšanas un meža inventarizācijas datu aktualizācijas kārtība, skaidri norādot, kurš var ierosināt izmaiņu izdarīšanu MVR reģistrētajos meža inventarizācijas datos. Noteikta kārtība par MVR informācijas lietošanu tiešsaistē. Pēc VMD informācijas sistēmas modernizācijas ir būtiski uzlabojusies iespēja meža īpašniekiem nodrošināt piekļuvi MVR reģistrētajiem datiem par konkrēto meža īpašumu. Meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam būs iespēja tiešsaistē apskatīties aktuālo (tekstuālo un ģeogrāfisko datu) informāciju par savu mežu, kā arī lejupielādēt nogabalu raksturojošo rādītāju apkopojumu (izdruku) un meža zemes plānu digitālā formātā.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Lauku Lapa
Nr. 8 (137) 2016. g. augusts
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

BRISELES GAITEŅOS

EK PIEŠĶIR 500 MILJONUS TIRGUS GRŪTĪBU PĀRVARĒŠANAI

Eiropas Komisija (EK) jūlija vidū informēja par jaunu pasākumu kopumu 500 miljonu eiro apmērā no ES fondiem, lai palīdzētu lauksaimniekiem, kuri cīnās ar nemitīgajām tirgus grūtībām, it īpaši piena produktu tirgū.

ES Lauksaimniecības komisārs Fils Hogans: "Šī pakete gan nāk ievērojamas budžeta iegrožotības brīdī, taču ir atbilde grūtībām, un tas nozīmē, ka Komisija ir mobilizējusi vairāk nekā miljardu eiro lielu summu lauksaimnieku atbalstīšanai lielās grūtībās. Mūsu mērķis ir panākt, lai iepriekšējā līmenī atgriežas cenas, par kādām produkciju pērk no lauksaimniekiem, – lai viņi varētu nopelnīt iztiku ar savu darbu un arī turpmāk piegādātu drošu un kvalitatīvu pārtiku, kā arī ieguldīt lauku teritorijās, lauku nodarbinātībā un nodrošināt sabiedrisko labumu."

EK piedāvātajā atbalsta paketē ir trīs galvenie elementi:

• visas ES shēma, kas stimulē piena ražošanas sašaurināšanu (150 milj. eiro);

• pielāgošanas atbalsts ar nosacījumiem, kas tiks definēts un īstenots dalībvalstu līmenī, ņemot vērā EK ierosināto izvēļu sarakstu (350 milj. eiro, kam dalībvalstis varēs likt līdzās savus līdzekļus, tā potenciāli divkāršojot lauksaimniekiem sniedzamo atbalstu);

• virkne tehnisku pasākumu, kas paredz elastīgumu (piemēram, brīvprātīgs saistītais atbalsts) un nodrošinājumu ar naudas plūsmu (piemēram, palielina avansu gan tiešajos, gan platībatkarīgajos lauku attīstības maksājumos), un pastiprina drošības tīkla instrumentus (pagarina intervenci un privātās uzglabāšanas atbalstu vājpiena pulverim).

Šo dažādo pasākumu izstrāde sīkumos tiks pabeigta tuvākajās nedēļās, apspriežoties ar dalībvalstu ekspertiem. Ierosināto pasākumu ietekme uz budžetu tiks iekļauta 2017. gada budžeta projekta grozījumu vēstulē rudenī.

Stimuli samazināt ražošanu

Tā kā Piena tirgus novērošanas centra ekonomikas padomes pēdējā sanāksmē secināts, ka joprojām ir nepieciešama korekcija atbalstā piena produktu tirgū, EK rosinās ES mēroga pasākumu ar mērķi stimulēt ražošanas apjoma brīvprātīgu samazināšanu.

SOLIDARITĀTES PAKETE LAUKSAIMNIECĪBAI 7 PUNKTOS

1. 150 miljoni eiro ES piena piegādes brīvprātīgas samazināšanas atbalstīšanai. Šīs shēmas nosacījumi būs vienādi visiem ES lauksaimniekiem.

2. 350 miljoni eiro atbalsts – finansējums pasākumiem dalībvalstu līmenī. Dalībvalstis var piemaksāt pie pabalsta līdz 100%.

3. Dalībvalstīm tiek dota iespēja pārskatīt brīvprātīgā saistītā atbalsta piešķiršanas kārtību piensaimniecības nozarē, lai nodrošinātu, ka 2017. gadā maksājums tiek atsaistīts.

4. Valsts intervence vājpiena pulverim jāpagarina līdz 2017. gada februāra beigām, kad atsākas standarta periods. Maksimālais daudzums, līdz kuram vājpiena pulveris tiek iepirkts par nemainīgu cenu, līdz 2016. gada decembra beigām paliek 350 000 t.

5. Vājpiena pulvera privātās uzglabāšanas atbalsta shēmas pagarināšana. Gan standarta (90–210 dienu), gan pagarinātā (365 dienu) vājpiena pulvera uzglabāšanas shēma tiks pagarināta līdz 2017. gada februāra beigām.

6. Tiešo maksājumu avansi līdz 70% no 2016. gada 16. oktobra un 85% platībatkarīgo lauku attīstības maksājumu pēc administratīvo pārbaužu pabeigšanas.

7. Atjaunināts atbalsts augļu un dārzeņu izņemšanai no tirgus, ko veic ražotāju organizācijas.

Pielāgošanas atbalsts ar nosacījumiem piena un citās lopkopības nozarēs pa dalībvalstīm

Dalībvalsts	EUR
Beļģija	10 979 636
Bulgārija	5 809 941
Čehija	10 346 106
Dānija	9 294 305
Vācija	57 955 101
Igaunija	8 081 123
Īrija	11 086 327
Grieķija	1 683 910
Spānija	14 665 678
Francija	49 900 853
Horvātija	1 517 133
Itālija	20 942 300
Kipra	297 165
Latvija	9 760 362
Lietuva	13 298 661
Luksemburga	560 115
Ungārija	9 543 566
Malta	100 092
Nīderlande	22 952 419
Austrija	5 863 491
Polija	22 670 129
Portugāle	3 988 059
Rumānija	10 896 083
Slovēnija	1 145 506
Slovākija	2 062 803
Somija	7 521 715
Zviedrija	6 881 425
Apvienotā Karaliste	30 195 996

Pielāgošanas atbalsts ar nosacījumiem

Ieilgusī krīze liecina, ka daži lauksaimnieki saglabā vai pat paplašina ražošanu, lai saglabātu naudas plūsmu, tāpēc Komisija plāno sniegt atbalstu, ko var sasaistīt ar konkrētām saistībām, vienlaikus palīdzot nodrošināt tirgus stabilitāti. Katrai dalībvalstij pieejamā finanšu dotācija ir noteikta, ņemot vērā tās sektora galvenās iezīmes, ieskaitot ražošanu, tirgus cenas un sīksaimnieku īpatsvaru. Dalībvalstīm būs rīcības brīvība noteikt, kādus pasākumus vai pasākumu kopumu tie darīs pieejamu lauksaimniekiem, piemēram, ekstensīvas ražošanas metodes, atbalsts sīksaimniecībām, sadarbības projekti, tālākas ražošanas sašaurināšanas atbalsta pasākumi u. c. Būs iespējas aptvert arī citas lopkopības nozares.

Citas tehniskas korekcijas

Daudzas dalībvalstis sniedz brīvprātīgo saistīto atbalstu piena nozarei (piemēram, par katru govi), tāpēc tām tiks dota iespēja atkāpties no pienākuma 2017. gadā saglabāt lopu skaitu. Turklāt, tāpat kā pērn, dalībvalstis atkal drīkstēs no 16. oktobra izmaksāt avansā līdz 70% tiešo maksājumu un 85% platībatkarīgo maksājumu par lauku attīstības pasākumiem, un nebūs nepieciešams pabeigt pārbaudes klātienē. EK ir iecerējusi pagarināt valsts intervences periodu un vājpiena pulvera privātās uzglabāšanas laiku pēc septembra beigām. EK arī atjaunos atbalstu augļu un dārzeņu izņemšanai no tirgus, ko veic ražotāju organizācijas.

EK mazāk nekā gada laikā ir mobilizējusi papildus 1 miljardu eiro naudas līdzekļu, lai atbalstītu lauksaimniekus grūtībās. Laikā, kad budžetam jāiztur ievērojama slodze, sevišķi migrācijas frontē, šis ir ļoti spēcīgs EK atbalsta apliecinājums Eiropas lauksaimniekiem.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

PĒRN ES PASAULĒ LIELĀKĀ EKSPORTĒTĀJA

Eiropas Komisija, izvērtējot pērnā gada tirdzniecības rādītājus, secina, ka ES ir nostiprinājusi savu vietu pasaulē kā vadošā lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportētāja.

ES lauksaimniecības produktu eksporta apjoms 2015. gadā sasniedza 129 miljardus eiro ar 5,7% gada pieaugumu, nostiprinot ES kā pasaulē vadošās lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportētājas vietu un radot tirdzniecībā neto pārpalikumu 16 miljardu eiro apmērā.

Aplēsts, ka ES lauksaimniecības nozares produkcijas kopapjoms 2015. gadā veidoja 410 miljardus eiro. Saskaņā ar jūlijā publicēto ziņojumu par lauksaimniecības un pārtikas produktu tirdzniecību 2015. gadā lauksaimniecība un pārtikas un dzērienu rūpniecībā ir nodarbināti 7,5% no ES iedzīvotāju kopskaita un tiek radīti 3,7% no kopējās pievienotās vērtības.

Lai gan dažas dalībvalstis un nozares joprojām cieš no Krievijas embargo un zemajām cenām pasaules tirgū, kopējie ES lauksaimniecības produktu tirdzniecības rādītāji 2015. gadā bija pozitīvi.

ES lauksaimniecības un lauku attīstības komisārs Fils Hogans: "Mūsu augstie ražošanas standarti un kvalitātes saistības pārtikas un dzērienu produktiem turpina nodrošināt pastāvīgu pieprasījumu pasaulē. Lai no šīm priekšrocībām būtu jo lielāks ieguvums, mēs esam likuši lietā ievērojamus resursus, ieskaitot budžeta palielināšanu mūsu preču noieta veicināšanai pasaulē un virkni jaunu un daudzsološu tirdzniecības iespēju. Tuvākajos mēnešos ceru sagaidīt vēl lielāku eksporta pieaugumu Eiropas lauksaimnieku un lauksaimniecības produktu un pārtikas uzņēmumu labā, un Komisija tos visādi atbalstīs. Katri 100 000 eiro, ko ES gūst no eksporta, atbalsta vidēji vienu darbvietu, tātad ES lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta rādītāji sekmē nodarbinātību un izaugsmi lauku apvidos."

Pašlaik pieci svarīgākie ES lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta galamērķi ir ASV, Ķīna, Šveice, Krievija un Japāna. 2015. gadā tika atcelti vairāki sanitārie un fitosanitārie šķēršļi un pieauga arī eksporta iespējas, jo tika noslēgti līgumi, tostarp ar Maroku, par ES augstas kvalitātes produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm. Pēc tam, kad ES 2013. gadā pārņēma vadošo pozīciju no ASV, pasaules galveno lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportētāju rangu tabula 2015. gadā nav mainījusies.

Lauksaimniecības produkti veido vairāk nekā 7% no visu to preču apjoma, ko eksportē no ES. Plašais ražojumu klāsts no visas vērtību ķēdes liecina par nozares daudzveidīgumu. Lopbarības un pārtikas produktu eksportā īpaša nozīme ir vīnam, labībai, gaļai, olīveļļai un piena produktiem, un vienu trešdaļu no eksporta vērtības rada dzērienu un pārtikas produktu nozare, piemēram, miltu izstrādājumi, zīdaiņu barība un citi pārstrādes produkti. Vislielākais eksporta ieguvums panākts ar produktiem, kuriem jau ir liels īpatsvars lauksaimniecības un pārtikas produktu eksportā, piemēram, stiprie alkoholiskie dzērieni un vīns. Kopējais eksporta vērtības palielinājums no abu šo kategoriju produktiem sasniedza 1,5 miljardus eiro. Vislielākos reģistrētos zaudējumus nesa piena pulvera eksports. Piena produkti un augļi un dārzeņi bija nozares, kuras Krievijas noteiktais embargo skāra vissmagāk. Piena produktu eksporta vērtības samazinājumu radīja arī cenu pazeminājums. Savukārt ES importā vairāk dominē lauksaimniecības produkti un lopbarība, kas veido apmēram 80% no visa importa apjoma. Turklāt sakarā ar lielāku eksporta izaugsmi ES no 2010. gada kļuva par neto eksportētāju.

EK UZSĀK GAĻAS TIRGUS NOVĒROŠANU

Lai uzlabotu gaļas tirgus pārredzamību, Eiropas Komisijas Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts jūlijā iedarbināja gaļas tirgus observatoriju jeb novērošanu.

Jau kopš 2014. gada EK paspārnē šāda tirgus novērošana darbojas piena nozarē (*Milk observatory*), kas palīdz ikvienam interesentam sekot līdzi saražotās produkcijas apjomam ES, cenu izmaiņām, eksporta un importa un citiem rādītājiem. EK sola, ka Gaļas tirgus observatorija līdzīgus novērojumus veiks liellopu, teļu un cūkgaļas sektoros, palīdzot uzņēmējiem sekot līdzi tirgus signāliem, brīdinot par gaidāmām svārstībām. Gaļas tirgus observatorija ir tīmekļa vietne, kurā pieejama informācija par ražošanu, cenām, tirdzniecības apjomiem, kā arī tiks publicēti ekonomikas ekspertu vērtējumi.

Gaļas tirgus ziņas atrodamas vietnē http://ec.europa.eu/agriculture/market-observatory/meat/index_en.htm.

Iveta Tomsone,
LLKC Apgāda vadītāja

copa*cogeca
european farmers european agri-cooperatives

COPA–COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. COPA dibināta 1958. gadā, COGECA dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.
COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.
COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.
COPA–COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2016. GADA SEPTEMBRĪ

		Termiņš	Augusts											Septembris												Oktobris		
			1	5	10	14	15	19	22	23	24	25	31	1	3	5	10	14	15	16	20	21	25	29	30	1	17	20
Pārejas posma valsts atbalsts (PPVA)		PPVA par zīdītājgovīm																										
Valsts atbalsts		Atbalsts ciltsdarba pasākumiem netradicionālajās nozarēs																										
		Atbalsts lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanai																										
		Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																										
		Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																										
		Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																										
Lauku attīstības programmas pasākumi		Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai																										
		Riska pārvaldība																										
Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi		Kompensācijas zvejniekiem																										
		Tirdzniecības pasākumi																										
		Zvejas flotes modernizācija																										
		Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																										
		Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																										
		Inovācija																										
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																										
	Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																										
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM																										
	Dabas resursu nodoklis	Dabas resursu nodokļa pārskats																										
	Nekustamā īpašuma nodoklis	Nodokļa maksāšanas termiņš																										
	Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																										
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 711,44 eiro																										
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma ir no 142,30 - 711,44 eiro																										

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

UZŅĒMĒJDARBĪBA

"SALIŅĀS" TIEK AUDZĒTI PAT EKSOTISKI DĀRZEŅI

Viens no pagājušajā gadā Zemgalē reģistrētajiem uzņēmumiem ir SIA "Daudzini", kuru Kaspars Otikovs nodibināja ar mērķi diedzēt un realizēt sēklas pārtikai.

Biznesa plāns par sēklu diedzēšanu tika izstrādāts, Kasparam Otikovam mācoties Valsts Lauku tīkla aktivitātes "Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai" interaktīvajā programmā "Tu vari vairāk!". Kaspars 2014. gadā piedalījās konkursā "Laukiem būt!", kur ar savu biznesa ideju "Sēklu diedzēšanas attīstība z/s "Saliņas"" Rietumu reģiona pusfinālā ieguva otro vietu kategorijā "Lauksaimniecības produkcijas pievienotās vērtības radīšana". Pagājušajā gadā Kaspars vēlreiz izgāja jauniešu apmācību programmu, jo katrās mācībās varot uzzināt ko jaunu.

Jautājot, kāpēc viņš ir izvēlējies sākt savu uzņēmējdarbību un vēl šādā sarežģītā nozarē, Kaspars atbildēja, ka grib pats pamēģināt kaut ko jaunu. Sēklas var diedzēt nepārtraukti visu gadu, arī ziemas periodā, kad uz lauka nav ko darīt. Maz uzņēmēju ar to nodarbojas, bet daudziem diedzējumi garšo.

Foto: Raimonda Ribikauska

Brāļi (no kreisās) Jānis, Nikodens un Kaspars

Kaspars labprāt mācās

Ar biznesa idejas īstenošanu Kaspars pamazām virzās uz priekšu. Telpas ir, pakāpeniski tās tiek aprīkotas, formalitātes tiek kārtotas, HACCP kursi izieti. Grūtākais esot dokumentācijas sakārtošana Pārtikas un veterinārajam dienestam. Kamēr no sēklu diedzēšanas nauda vēl nenāk, šogad no vecākiem tiek nomāti 6 ha zemes, kur aug dārzeņi gan laukā, gan segtajās platībās. Bērzes pagasta "Saliņās" saimnieko pēc bioloģiskajām metodēm. Šopavasar ir iesniegti dokumenti sertifikācijas institūcijā "Vides kvalitāte". Ziemā LLKC tālmācībā tika pabeigti kursi bioloģiskajā lauksaimniecībā. Kaspars labprāt apmeklē mācības, seminārus un piedalās pieredzes apmaiņas braucienos, arī pats gatavs dalīties pieredzē. Seminārus par dārzeņkopību ir apmeklējuši arī Kaspara mamma un brālis Jānis.

"Saliņās" vienuviet tiek audzēti daudzveidīgi un pat eksotiski dārzeņi – daudzu šķirņu tomāti, paprika, baklažāni, fizāļi – vasaras un rudens, melones, arbūzi, fenhelis, dilles, salāti, garšaugi, vīnogas, zemenes, avenes, šogad ierīkota dzērveņu dobe.

▶ 16. lpp.

Zemgalē pēdējos divos gados vairāk uzņēmumu ir likvidējušies kā reģistrējušies. Pēc "Lursoft" statistikas datiem, 2015. gadā reģistrējās 1000 uzņēmumu, 1207 – likvidējās. Šogad 529 – reģistrējušies, 579 – likvidējušies. Visvairāk tiek reģistrētas sabiedrības ar ierobežotu atbildību (SIA). Dobeles, Auces un Tērvetes novados reģistrētie jaunie uzņēmumi iecerējuši nodarboties gan ar lauksaimniecību, gan nelauksaimniecību – plāno attīstīt gaļas liellopu audzēšanu, šķirnes aitu audzēšanu, paipalu olu ražošanu, dārzeņu, augļu un ogu audzēšanu, attīstīt mājražošanu, amatniecību un lauku tūrismu, sniegt pakalpojumus un nodarboties ar mazumtirdzniecību.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Foto: Raimonda Ribikauska

Foto: Raimonda Ribikauska

◀ 15. lpp.

Labi jūtas arī eksotiski augi

Siltumnīcā aug lufa – ēdamā "švamme". Lufa ir universāla liāna, kas pieder pie ķirbju dzimtas, tādēļ audzēšana ir līdzīga kā ķirbjiem, kabačiem un gurķiem. Pilnas gatavības stadijā augs paliek sauss un šķiedrains. Vēl tiek audzēts kivano, kas izskatās kā dzeltens adatains ezis ar gaiši zaļu ēdamo daļu un sēklām kā gurķim. Momordikas izmantojamā daļa ir sēklas. Kad oranžais auglis ir gatavs, tas plīst, un parādās sarkanās sēklas. Ir vēl peļu arbūzi jeb melotrijas, kurus marinē veselus, langinārija, kuru var lietot uzturā pa daļām — katru dienu nogriezt tik, cik nepieciešams. Viena siltumnīca šogad atvēlēta citronu, mandarīnu un vīģes koku audzēšanai. Šajā saimniecībā izdevās nogaršot arī zelta jāņogas. Melones un arbūzi aug gan siltumnīcā, gan uz lauka. Šogad arbūzi gan nav tik labi padevušies kā citus gadus.

Interese par dārzkopību – pārmantota

Kaspars ir beidzis Latvijas Lauksaimniecības universitātes Sociālo zinātņu fakultāti, profesionālo bakalaura programmu "Iestāžu un uzņēmumu ārējie sakari". Bet no kurienes interese par dārzeņiem un eksotiskiem augiem? Kaspars saka, ka laikam jau no mammas. Kaspara mamma Iveta Otikova pēc izglītības ir bioloģe, strādā Mežinieku skolā par skolotāju. Pēc darba skolā viņai patīk darboties siltumnīcās, kā arī izaudzēt kādus mazpazīstamus augus un jaunas šķirnes. Otikovu ģimene apsaimnieko ap 60 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes – audzē dārzeņus un graudus. Savulaik saimniecība tika iegūta mantojumā no vecākiem. Kasparam ir trīs brāļi un viena māsa. Lielākie palīgi ir brālis Jānis un mazais brālis Nikodens. Jānis saimniecībā ir galvenais biškopis – rūpējas par 15 bišu saimēm.

Uzņemtas pirmās tūrisma grupas

Pagājušajā gadā saimniecībā ir uzņemtas pirmās tūristu grupas. Šogad arī interesenti braucot, – nedēļā viena, divas grupas no Dobeles, Rīgas, Rendas un citām vietām. Gida lomu uzņemas mamma, jo viņa labāk zinot visas šķirnes un augu nosaukumus. Kaspars uzskata, ka tūrisms dārzeņu saimniecībai arī ir ienesīgs rūpals. Maz jāiegulda, ir ātra atdeve, nav produkcija jāvadā. Apmeklētāji samaksā par saimniecības apskati, degustāciju un vēl iegādājas produkciju.

Saimniecībā izaudzēto Kaspars realizē Kauguru un Tukuma tirgū, nedaudz Jelgavā "Pārtikas amatnieku sētā". Ražas laikā uz tirgu brauc katru dienu. Visvairāk pērkot kartupeļus un tomātus. Jūrmalā labi pērk ogas, kāds restorāns no Jomas ielas izpērkot visus tomātus. Savukārt Tukumā ogas nepērk. Svarīgi ir atrast labu tirgu un vietu – īsto vietu. Jaunie uzņēmēji lai necer pirmajā gadā uz lielu peļņu. Pirmajā gadā jāsaprot, ko pirks – jāpēta pieprasījums.

Turpinās sadarbība ar LLKC

Jautāju Kasparam, ko viņš ieteiktu citiem jauniešiem, – sākt vai nesākt kaut ko savu? Kaspars atbildēja: "Ja ir daudz brīva laika, liekas naudas un pacietība, tad var sākt."

Kaspars pateicas radiniecei Lailas tantei par ieteikumu apmeklēt LLKC Jelgavas nodaļas rīkotās mācības jauniešiem „Tu vari vairāk!". Kasparam sadarbība ar LLKC turpinās. Viņš ir Dobeles konsultāciju biroja grāmatvedības klients, kā arī ir programmas „Lauku teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšana" dalībnieks.

Kaspars atzīst, ka viņam laukos patīk un arī tas, ko viņš šeit dara – patīk. Arvien atrodas jaunas dārzeņu šķirnes, ko izmēģināt, jauni izaicinājumi, ko paveikt.

Raimonda Ribikauska, LLKC Dobeles nodaļas uzņēmējdarbības konsultante

Lauku Lapa
Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA "Talsu tipogrāfija"
"Lauku Lapu" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020
EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
Lauku tīkls